

ÖZET

Hellenistik ve Roma dönemlerinde Patara unguentariumlarının ele alındığı bu çalışmadaki malzemelerin büyük çoğunluğu kentteki nekropolis alanlarında bulunmuştur. Buluntular yoğun olarak 1993-2005 yılları arasında kazılan oyuğu gömütlerden ele geçmiştir. Malzemelerin ele geçtiği yerler arasında % 52'lik oranla ilk sırada yer alan oyuğu gömütleri, % 27 ile Tepecik Nekropolisi, % 11 ile Tapınak Gömütü 3, % 4 ile Hurmalık (Büyük) Hamamı, % 3 ile Tiyatro ve % 1'er olmak üzere Ana Cadde ile Yüzey buluntuları takip eder (Şek. 2). Çalışmada 967 adet örnekten 203 tanesi kataloga alınarak değerlendirilmiştir. En yoğun buluntu grubunu 34, 42 ve 46 no'lu oyuğu gömütler sunar. Kentte çok sayıda ele geçen malzeme bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır.

Çalışmadaki amaç, Patara unguentariumlarının tanımı, genel unguentarium tipolojisindeki yerleri ve olası yerel üretim hakkındaki verilerin değerlendirilmesi olmuştur. Ayrıca bu çalışma ile kentin ticari ilişkileri ve etkileşim alanları hakkındaki yeni bilgilere ulaşılması da amaçlanmıştır.

Hellenistik dönem içinde kronolojik başlıklarla ele alınan Patara unguentariumları Roma dönemi içinde çok farklı formların ortaya çıkmasından dolayı tipolojik bir ayrıma gidilerek ele alınmıştır.

Malzemeler üzerinde yapılan çalışmayla Patara'da unguentarium kullanımının İ.Ö.4.yüzyıl sonlarından İ.S.7.yüzyıla kadar kesintisiz olduğu gözlenmiştir. En sık kullanım ise, Lykia Birliğinin kurulmasından sonra, İ.Ö.2.yüzyıldan İ.S.1.yüzyıl sonlarına kadar olduğu açıklığa kavuşmuştur. Seramiklerin bu dönemler arasındaki yoğun kullanımı ve muhtemel kent içindeki üretimi siyasi ve ekonomik refahla ilişkili olmalıdır.

İ.Ö.4.yüzyıl sonlarından İ.Ö.3.yüzyıl sonlarına kadar malzemedeki çeşitlilik gözlenmesine rağmen bunların kullanımı İ.Ö.2.yüzyıla oranla çok sık değildir.

Özellikle İ.Ö.2. ve 1.yüzyıla tarihlediğimiz örneklerin nekropolis alanlarındaki yoğun kullanımı kent içerisinde bu talebi karşılayacak bir atölyenin varlığına işaret etmektedir.

Kentte İ.Ö.4.yüzyıl sonlarından İ.Ö.1.yüzyıl sonlarına kadar olan unguentarium form gelişimi tüm antik dünya ile aynıdır. Ancak İ.Ö.1.yüzyıl sonlarından itibaren Patara ve içinde bulunduğu Eşen Vadisi'ndeki kentlerde (Ksanthos, Letoon, Tlos) görülmeye başlanan küresel gövdeli örnekler önemlidir. İ.Ö.1.yüzyıldan itibaren tüm antik dünyada iğ formun yerini alan torba gövdeli örneklerin kentteki oranının az olması (12 adetle % 1), buna karşın küresel gövdeli unguentariumların fazlalığı bu yeni formun sadece Eşen Vadisi'nde ve yoğun olarak Patara'da popüler olduğunu göstermiştir (Şek. 1). Söz konusu bu yeni form kalitesi ve kil yapısıyla İ.Ö.2.yüzyıldan itibaren Patara'da yoğun olan iğ formun takipçisi niteliğindedir. Bunların yanında, küresel gövdelilerin Patara'da yoğun olması (129 adetle % 13'lük bir orana sahiptir) İ.Ö.2.yüzyıl içlerinde başlayan yerel üretimin küresel gövdelilerle İ.S.1.yüzyıl sonlarına kadar devam etmiş olduğunu gösterir.